

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

The Relationship between Work Quality of Life and Commitment to Sub-district Health Promotion
Hospitals among Village Health Volunteers in Khong Chai District, Kalasin Province.

(Received: September 7, 2026; Revised: September 12, 2026 ; Accepted: September 14, 2026)

ศศิธร สุนรภูมิ¹ สุพัตรา วัฒนแสน² เสาวลักษณ์ ศรีตาเกษ³

Sasitorn Sunoragum¹ Supatra Watthanasae² Saowaluk Seedaket³

บทคัดย่อ

การศึกษาแบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน ระดับความผูกพันและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และคุณภาพชีวิตการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 233 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและความเชื่อมั่นมีค่าของสัมประสิทธิ์ครอนบาชแอลฟาด้านคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อรพ.สต. เท่ากับ 0.96 และ 0.88 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.86, S.D.=0.48) และความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.25, S.D.=0.54) การทดสอบความสัมพันธ์พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r_s =0.717, p < .001)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน, ความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

Abstract

This cross-sectional study aimed to investigate the level of work quality of life, commitment, and the relationship between work quality of life and commitment to Sub-district Health Promotion Hospitals among Village Health Volunteers in Khong Chai District, Kalasin Province. The sample consisted of 233 village health volunteers. Data were collected using questionnaires and the coefficient of Cronbach's alpha reliability of work Quality and Life and Commitment were 0.96 and 0.88, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and Spearman's rank correlation coefficient.

The results revealed that the overall work quality of life was at a high level ($\bar{X}$ =3.86, S.D.=0.48) and the overall organizational commitment was also at a high level ($\bar{X}$ =4.25, S.D.=0.54). There was positive relationship between work quality of life and commitment to Sub-district Health Promotion Hospitals with statistical significance (r_s =0.717, p < .001).

Keywords: Work Quality of Life, Commitment to Sub-district Health Promotion Hospitals, Health Volunteers

¹ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

² อาจารย์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Corresponding author, supatra.watt@neu.ac.th

³ อาจารย์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Corresponding author

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและความซับซ้อนของปัญหาสุขภาพในปัจจุบัน ส่งผลให้ระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิจำเป็นต้องปรับรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชนได้อย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดบริการเชิงรุกและการดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชน ซึ่งการขับเคลื่อนดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรสาธารณสุขและเครือข่ายสุขภาพระดับพื้นที่ที่มีศักยภาพ ตลอดจนมีความพร้อมสูงในการปฏิบัติงาน¹

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นกำลังสำคัญของระบบสุขภาพปฐมภูมิของประเทศไทย โดยมีบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันและเฝ้าระวังโรค ถ่ายทอดความรู้ด้านสุขภาพ รวมทั้งประสานและเชื่อมโยงประชาชนกับหน่วยบริการสุขภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ อสม. มีความใกล้ชิดกับประชาชนและสามารถเข้าถึงครัวเรือนในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง² ดังนั้นประสิทธิภาพของระบบสุขภาพระดับปฐมภูมิจึงมีได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของหน่วยบริการเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ ความพึงพอใจ คุณภาพชีวิตการทำงาน^{3,4} และความผูกพันของเครือข่าย อสม.⁴ ที่ร่วมขับเคลื่อนงานสุขภาพในพื้นที่ด้วย³

แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Working Life: QWL) ของ Walton⁵ กล่าวถึงสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน ความเหมาะสมและเป็นธรรมของค่าตอบแทน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การพัฒนาศักยภาพ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ ตลอดจนความสมดุลระหว่างการทำงานและการดำเนินชีวิต และจากการทบทวนงานวิจัยในกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขของประเทศไทยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในการทำงาน^{6,7} และ การศึกษาใน

กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะปัจจัยด้านทักษะทรัพยากรในการทำงาน ความสัมพันธ์กับเครือข่ายและชุมชน รวมถึงความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ซึ่งล้วนมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับภาวะหมดไฟจากการปฏิบัติงาน⁸

นอกจากคุณภาพชีวิตการทำงานแล้ว ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ โดยแนวคิดของ Allen และ Meyer⁹ ความผูกพันต่อองค์กรสะท้อนถึงเจตคติและความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อองค์กร ทั้งในมิติความรู้สึกทางจิตใจ ความต้องการคงอยู่ และพันธะหน้าที่ ซึ่งแสดงออกผ่านความตั้งใจในการปฏิบัติงานและความพร้อมที่จะทุ่มเทกายใจให้กับองค์กรและภารกิจที่รับผิดชอบ จากการศึกษาในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จังหวัดน่าน¹⁰ พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของ อสม. มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับความผูกพันต่อองค์กรสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .698, p < 0.001$) สะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีให้แก่ อสม. มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรสาธารณสุขให้เพิ่มมากขึ้น¹⁰

จากสถานการณ์การกระจายอำนาจด้านสุขภาพและการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้โครงสร้างการบริหารจัดการบริการปฐมภูมิในระดับพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลง จากการศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าการถ่ายโอนภารกิจสามารถเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการออกแบบบริการให้สอดคล้องกับบริบทของประชาชนมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันยังมีความท้าทายด้านบุคลากร ทรัพยากร งบประมาณ การประสานงาน และความชัดเจนของระบบบริหารจัดการ^{11,12}

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงอาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมการทำงาน การสนับสนุนจากองค์กรและความผูกพันของเครือข่ายสุขภาพในระดับพื้นที่

รวมถึงอสม. ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด สำหรับบริบทอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อสม. เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานสุขภาพระดับชุมชนและการเชื่อมโยงประชาชนกับ รพ.สต. จากข้อมูลในพื้นที่ปี พ.ศ. 2568 พบว่า มี อสม. ลาออกจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.68¹³ อาจส่งผลให้งานสาธารณสุขขาดความต่อเนื่องและสูญเสียงบประมาณ และสะท้อนถึงประเด็นด้านการคงอยู่ของกำลังคนเครือข่ายสุขภาพที่ควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การลาออกของ อสม. ไม่เพียงส่งผลต่อจำนวนกำลังคนในระบบ แต่ยังอาจกระทบต่อความต่อเนื่องของการติดตาม ดูแล และประสานงานด้านสุขภาพของประชาชนในระดับครัวเรือน ดังนั้น การทำความเข้าใจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อ รพ.สต. จึงมีความสำคัญต่อการวางแผนบริหารและรักษาเครือข่าย อสม. ในพื้นที่¹⁰

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อ รพ.สต. ในอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนบริบทของพื้นที่ และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารหน่วยบริการสุขภาพ พัฒนาระบบสนับสนุนการให้บริการ สวัสดิการ แรงจูงใจ และแนวทางการรักษาเครือข่าย อสม. ให้มีความผูกพัน และสามารถปฏิบัติงานด้านสุขภาพปฐมภูมิได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและคุณภาพชีวิตการทำงาน

ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) โดยประยุกต์ใช้ แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบด้วย 8 ด้าน ของ Walton⁵ และผูกพันต่อองค์การแนวคิดของ Allen และ Meyer⁹ มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในช่วงเดือนกรกฎาคม 2569

ประชากร คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 571 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร¹⁴ ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 233 คน

การสุ่มตัวอย่าง แบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามรพ.สต. 7 แห่ง และรพ.ห้วยชัย เพื่อจัดสรรขนาดตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional allocation) จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลากคัดเลือก อสม. รายบุคคลจนได้กลุ่มตัวอย่างรวม 223 คน

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 1 ปี และยินยอมเข้าร่วมการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล (8 ข้อ) ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพสมรส 4) ระดับการศึกษา 5) อาชีพ 6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7) ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ อสม. และ 8) การได้รับการพัฒนาทักษะ

ส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตการทำงาน (38 ข้อ) ประยุกต์ตามแนวคิดของ Walton⁵ ครอบคลุม 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย 3) ด้านโอกาสและการพัฒนาความสามารถ 4) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 5) ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน 6) ด้านสิทธิส่วนบุคคล 7) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว 8) ด้านการคำนึงถึงประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม และความภาคภูมิใจในองค์กร

ส่วนที่ 3: ความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (18 ข้อ) ประยุกต์ตามแนวคิดของ Allen & Meyer⁹ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความผูกพันด้านจิตใจ 2) ความผูกพันด้านการคงอยู่ในองค์กร และ 3) ด้านความผูกพันด้านบรรทัดฐาน

แบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (5 = มากที่สุด ถึง 1 = น้อยที่สุด) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ Best¹⁵ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก (3.68–5.00) ปานกลาง (2.34–3.67) และน้อย (1.00–2.33)

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Concurrently: IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 การตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับ อสม. ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยแบบสอบถามที่มี ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ผู้วิจัยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาควิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน

เท่ากับ 0.93 และ ด้านความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเท่ากับ 0.88

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เสนอต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ และประสานงานผ่านสำนักงานสาธารณสุขอำเภอหนองชัย เพื่อเผยแพร่แบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบคิวอาร์โค้ด (QR Code) แก่กลุ่มตัวอย่าง อสม. ตอบด้วยตนเอง จากนั้นดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมดก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยนำเสนอเป็นภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและคุณภาพชีวิต โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman's Rank Correlation Coefficient) เนื่องจากมีการแจกแจงของข้อมูลไม่ปกติ

จริยธรรมการวิจัย

การพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การวิจัยนี้ผ่านการอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมฯ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เลขที่อนุมัติ 116/2568 ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2569) และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ (เลขที่อนุมัติ KLS.REC 39/2569 วันที่ 10 มิถุนายน 2569)

ผลการศึกษา

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 233 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.00 มีอายุเฉลี่ย 55.68 ปี (S.D.=10.17) กลุ่มอายุ 50-59 ปี ร้อยละ 48.50 สถานภาพสมรส ร้อย

ละ 79.40 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 55.40 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 74.70 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 76.40 มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน มากกว่า 21 ปี ร้อยละ 31.80 ค่าเฉลี่ย 16.88 ปี (S.D.= 10.37) และในปีที่ผ่านมาเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ร้อยละ 92.70

2.คุณภาพชีวิตการทำงาน ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของ อสม. ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.86, S.D.= 0.48) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานสูงที่สุดคือ ด้านการคำนึงถึงประโยชน์รองลงมาได้แก่ ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านโอกาสและการพัฒนาความสามารถ ด้านสิทธิส่วนบุคคล และ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ตามลำดับ โดยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานต่ำที่สุดและอยู่ในระดับปานกลางมี 2 ด้าน คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม และ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

3.ความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผลการศึกษาความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของ อสม. ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D.= 0.54) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดย

ด้านที่มีระดับความผูกพันสูงที่สุดคือ ความผูกพันด้านการคงอยู่ในองค์กร รองลงมาคือ ด้านความผูกพันด้านบรรทัดฐาน และ ด้านความผูกพันด้านจิตใจ ตามลำดับ

4.ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและคุณภาพชีวิตการทำงาน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r_s = 0.717, p < .001) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < .05) โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ที่มีค่าสูงสุดคือ ด้านการคำนึงถึงประโยชน์ (r_s = 0.812, p < .001) รองลงมามีความสัมพันธ์เท่ากัน ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน และ ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน (r_s = 0.678, p < .001) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว (r_s = 0.667, p < .001) ด้านโอกาสและการพัฒนาความสามารถ (r_s = 0.525, p < .001) ด้านสิทธิส่วนบุคคล (r_s = 0.476, p < .001) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม และ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย มีค่าเท่ากัน (r_s = 0.161, p < .001) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน ระหว่าง ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และคุณภาพชีวิตการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน ในอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาพรวมและรายด้าน (n = 233)

คุณภาพชีวิตการทำงาน (รายด้าน)	ความผูกพันต่อรพ.สต. โดยรวม	
	Spearman's Rank Correlation (r_s)	p-value
1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	.161	.014
2. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย	.161	.014
3. ด้านโอกาสและการพัฒนาความสามารถ	.525	<.001
4. ด้านความมั่นคง และความก้าวหน้าในงาน	.678	<.001
5. ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน	.678	<.001
6. ด้านสิทธิส่วนบุคคล	.476	<.001
7. ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	.667	<.001

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน ระหว่าง ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และคุณภาพชีวิตการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน ในอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาพรวมและรายด้าน (n = 233)

คุณภาพชีวิตการทำงาน (รายด้าน)	ความผูกพันต่อรพ.สต. โดยรวม	
	Spearman's Rank Correlation (r_s)	p-value
8. ด้านการคำนึงถึงประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม	.821	<.001
ภาพรวม	.717	<.001

สรุปและอภิปรายผล

คุณภาพชีวิตการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.86) โดยมีมิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม (ค่าเฉลี่ย = 4.23) สะท้อนให้เห็นว่า ในบริบทพื้นที่ของอำเภอหนองชัย การขับเคลื่อนงานสาธารณสุขมูลฐานมีพื้นฐานสำคัญมาจากทุนทางสังคม ความผูกพันในชุมชน และคุณค่าทางจิตใจของการเป็น “ผู้ให้” มากกว่าการมุ่งหวังผลตอบแทนเชิงวัตถุ ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) ซึ่งให้ความสำคัญกับความรู้สึกภาคภูมิใจในบทบาท การเห็นคุณค่าของงาน และความรู้สึกว่างานที่ตนเองปฏิบัติมีประโยชน์ต่อผู้อื่นและชุมชนและในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า อสม. รู้สึกภาคภูมิใจและมีความผูกพันที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ รพ.สต. หรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ รวมทั้งมีความเชื่อมั่นว่า รพ.สต. ที่สังกัด เป็นองค์กรที่มีคุณธรรมและดำเนินงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก อยู่ในระดับ มากถึงมากที่สุด ร้อยละ 85.9 และ 83.3 ตามลำดับ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของวรภรณ์ ปั่นบรรจง³ และวิระดา เสือมากและคณะ¹⁶ ที่พบว่า อสม. ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่า แม้อสม. จะมีลักษณะการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่การรับรู้ถึงคุณค่าของบทบาทใน

การดูแลสุขภาพประชาชน การได้รับการยอมรับจากชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสุขภาพ ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่อาจส่งเสริมให้อสม. รับรู้ว่าคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับที่ดี

สำหรับด้านการคำนึงถึงประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ลักษณะการปฏิบัติงานของ อสม. มีความใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชนโดยตรง ทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ การเยี่ยมบ้าน และการประสานงานกับบุคลากรสาธารณสุข ดังนั้น เมื่อ อสม. สามารถมองเห็นผลลัพธ์ของงานที่ตนเองมีส่วนช่วยเหลือประชาชนและชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงอาจทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเห็นคุณค่าในบทบาทของตนเอง และมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากประชาชนในชุมชนยังอาจช่วยเสริมสร้างความรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลสำคัญของระบบสุขภาพระดับชุมชน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานในมิติด้านประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับสูง

ความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.25) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการคงอยู่ในองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.29) แสดงให้เห็นว่า อสม. ในพื้นที่ที่มีความรู้สึก

ผูกพันต่อบทบาทและองค์กร ตลอดจนมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50-69 ปี (ร้อยละ 48.50) และมีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 31.80) ซึ่งอาจสะท้อนถึงการมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและความคุ้นเคยกับบทบาทหน้าที่ รวมถึงการมีความสัมพันธ์กับบุคลากรสาธารณสุขและประชาชนในชุมชนมาเป็นระยะเวลานาน การปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานอาจทำให้ อสม. เกิดความคุ้นเคยกับระบบการทำงาน มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเกิดความสัมพันธ์ที่มั่นคงกับบุคลากรสาธารณสุขและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและ ความตั้งใจที่จะคงอยู่ในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความผูกพันในการเป็นอาสาสมัครของ อสม. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁷ ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความผูกพันของ อสม. อาจเกี่ยวข้องกับการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกัน การได้รับการสนับสนุน และการยอมรับอาจช่วยให้อาสาสมัครเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานด้านสุขภาพในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องว่าปัจจัยจิตใจ¹⁸ โดยเฉพาะด้านลักษณะงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย การได้รับการยอมรับนับถือ และความก้าวหน้าในงานร่วมกับปัจจัยค่าจูง (เช่น ค่าจ้างและผลตอบแทน ตำแหน่งงาน และความมั่นคง) และปัจจัยภายในด้านความคาดหวังในการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลเชิงบวกและสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถึงร้อยละ 55.10 ($R^2 = 0.551$, $p < 0.05$) แสดงให้เห็นว่าการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตลอดจนการได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากองค์กร

และชุมชน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการกระตุ้นความตั้งใจ ทุ่เมเท และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสุขภาพปฐมภูมิของ อสม. ให้บรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืน¹⁹ ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่ อสม. รับรู้ว่างานที่ตนเองปฏิบัติมีคุณค่า ได้รับการยอมรับ และมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร สำหรับด้านการคงอยู่ในองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อธิบายได้ว่า อสม. มีความคุ้นเคยกับบทบาทหน้าที่ ระบบการทำงาน และบุคลากรสาธารณสุขในพื้นที่ รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับประชาชนและชุมชนจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ความคุ้นเคยและประสบการณ์ดังกล่าวอาจทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่ และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อ อสม. สามารถมองเห็นคุณค่าของบทบาทของตนเองต่อการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชน ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทของอสม. ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงประชาชนกับระบบบริการสุขภาพระดับพื้นที่ ในด้านการมีส่วนร่วม สามารถเชื่อมโยงกับการศึกษาที่พบว่า อสม. มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสุขภาพของชุมชน เช่น การคัดกรอง การเยี่ยมบ้าน การประชาสัมพันธ์ข้อมูล และการติดตามผู้ป่วย รวมถึงมีข้อเสนอให้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรักและความผูกพันระหว่างอสม. เช่น การประชุมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน²⁰ ผลดังกล่าวสะท้อนว่า การเปิดโอกาสให้ อสม. เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรสาธารณสุขและอสม. คนอื่นอย่างต่อเนื่อง อาจช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และความผูกพันในการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยภาพรวม ความผูกพันต่อองค์กรของ อสม. ในอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับทั้งประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนและการยอมรับ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสุขภาพ และ

ความสัมพันธ์กับบุคลากรสาธารณสุขและประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะเมื่อ อสม. มีโอกาสปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเห็นคุณค่าของบทบาทของตนเอง ย่อมอาจส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและมีความตั้งใจที่จะคงอยู่ในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ อสม. ในการดำเนินงานด้านสุขภาพ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมสนับสนุนและเชิดชูผลงาน รวมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านสุขภาพในชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและคุณภาพชีวิตการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.717, p < .001$) รวมทั้งทุกด้านของคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยเฉพาะด้านการคำนึงถึงประโยชน์และความรับผิดชอบต่องาน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.821, p < .001$) อสม.ภาคภูมิใจและมีความผูกพันที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ รพ.สต.หรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่และเชื่อมั่นว่า รพ.สต.ที่ตนเองสังกัด เป็นองค์กรที่มีคุณธรรมและดำเนินงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก แสดงให้เห็นว่า อสม. ที่รับรู้ว่าคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี มีแนวโน้มที่จะมีความผูกพันต่อ รพ.สต. ในระดับสูงด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของนิยมสุนทร¹⁰ ที่พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานรายด้านมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรสาธารณสุขเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นว่า การมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีอาจมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดความรู้สึกผูกพันต่อ

องค์กรสาธารณสุขของอสม. ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรสาธารณสุขและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานด้านการคำนึงถึงประโยชน์และความรับผิดชอบต่องานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรสูงสุด ($r = 0.821$) สะท้อนว่า การที่ อสม. รับรู้ว่าคุณภาพและงานที่ตนปฏิบัติมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน มีส่วนสำคัญต่อการสร้างความรู้สึกผูกพันกับ รพ.สต. เนื่องจากลักษณะงานของอสม. เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และดูแลสุขภาพประชาชนในชุมชน

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของอสม. จังหวัดน่าน ทั้งภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹⁰ และ การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของอสม. อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ยังสะท้อนให้เห็นความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงานของอสม. ในบริบทของการปฏิบัติงานด้านสุขภาพชุมชน³ ทั้งนี้ การที่ อสม. รับรู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของบทบาทตนเองต่อประชาชน อาจช่วยเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าและความเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพในพื้นที่ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อ รพ.สต.

ในขณะที่คุณภาพชีวิตการทำงานด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรมและสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กรที่มีค่าน้อย ($r = 0.161$) แต่ยังสะท้อนว่าปัจจัยดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ศึกษาอสม. จังหวัดน่าน¹⁰ พบว่า ด้านสวัสดิการและผลตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคุณภาพชีวิตการทำงานของอสม. และคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรสาธารณสุข ดังนั้น ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการจึงอาจเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ควรได้รับการสนับสนุนแม้ในบริบทของอสม. ความผูกพันต่อองค์กรอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้าน

คุณค่าของงานความสัมพันธ์กับชุมชน และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสุขภาพร่วมด้วย

คุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อ รพ.สต. โดยเฉพาะด้านการคำนึงถึงประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมการยอมรับและเชิดชูบทบาทของสม. พร้อมสนับสนุนสวัสดิการและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความผูกพันและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

หน่วยงานสาธารณสุขและภาครัฐควรรักษาฐานความผูกพันและยกระดับคุณภาพชีวิต อสม. อำเภอห้วยชัย โดยการสร้างขวัญกำลังใจผ่าน การเชิดชูเกียรติ เปิดโอกาสให้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ที่เกี่ยวกับ การพัฒนาระบบสุขภาพในพื้นที่ เพื่อร่วมกำหนดทิศทางชุมชน และปรับปรุงสวัสดิการสิทธิการรักษาพยาบาล พร้อมเร่งรัดเบิกจ่ายค่าป่วยการเพื่อช่วยลดภาระค่าครองชีพ รวมทั้งปรับปรุง

สิ่งแวดล้อมและสนับสนุนอุปกรณ์การทำงานเพื่อเอื้อต่อการทำงานของอสม.

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มการศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของอสม. และมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของอสม. ที่อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานของ อสม. เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหา อุปสรรค และบริบทเชิงลึกในพื้นที่ปฏิบัติงานจริง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอสม.ทุกท่านที่สละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งในอำเภอห้วยชัย ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุพัทธรา วัฒนเสน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผศ.ดร.เสาวลักษณ์ ศรีดาเกษ อาจารย์ที่ปรึกษารอง ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- 1.สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.(2563). บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ; 2563.
- 2.วิทยา ชินบุตร, นภัทร ภัคศิรวิชญ์.(2564). บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามนโยบายรัฐบาล. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ 2564; 6(2): 304-318.
- 3.วรารณ ปันบรรจง, พิศณุ พูนเพชรพันธ์.(2560). คุณภาพชีวิตการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2560; 10(1): 143-154.
- 4.วสุพัชร แก้วกิม.(2563). คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเครือข่ายสุขภาพ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน (2563); 3(2): 68-79.
- 5.Walton RE.(1974). Quality of working life: What is it? Sloan Manage Rev 1974; 15(1): 11-21.
- 6.มวิศา สุขพุ่ม, ยวนุช สัตยสมบูรณ์, จุฑาทิพย์ ศีลบุตร, กรวรรณ ยอดไม้.(2025). คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครปฐม วารสารสาธารณสุขศาสตร์ 2025; 55(2): 1246-1260.
- 7.สมเกียรติ วรเดช, ปญญพัฒน์ ไชยเมศ, เชิดฤทธิ์ สุวรรณรัตน์, ดวงพร อนันต์ชัยวัฒน์.(2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรด้านสาธารณสุข โรงพยาบาลงหวา จังหวัดพัทลุง วารสารวิชาการสาธารณสุข. 2558; 24(2): 332-341.
- 8.มณียี สิ่งโท, กมลนทร์ ม่วงยิ้ม, เตชา วรรณพาทูล, กมล อาจดี, ภัทรวดี รุจิพิชชาพร.(2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ชุมชนเมืองในจังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี 2566; 9(3): 309-320.

- 9.Allen NJ, Meyer JP.(1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. J Occup Psychol 1990; 63(1): 1-18.
- 10.นิยม สุนทร.(2566). คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรสาธารณสุข ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดน่าน. น่าน : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน; 2566.
- 11.วิระศักดิ์ เดชอรัญ, สมศิริ เดชรัตน์, บุญยภัทร ชัยเมธ.(2568). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านสาธารณสุข: การถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด. วารสารนโยบายและกฎหมายสาธารณสุข. 2568; 11(1): 1-11.
- 12.วิระศักดิ์ เครือเทพ, ปรีดา แต่อารักษ์, ประนอม ไอสาร.(2568). จากฟังก์ชันสมมาตรสู่การมีส่วนร่วมของพลเมืองและการอภิบาลระบบสุขภาพในการบริการสาธารณสุขชุมชนหลังการถ่ายโอนให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด. วารสารการบริหารท้องถิ่น 2568; 18(4): 469-488.
- 13.สำนักงานสาธารณสุขอำเภอห้วยชัย.(2568). ข้อมูลอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์: สำนักงานสาธารณสุขอำเภอห้วยชัย; 2568.
- 14.Hulley SB, Cummings SR, Browner WS, Grady DG, Newman TB.(2013). Designing clinical research. 4th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2013.
- 15.Best JW.(1977). Research in education. 3rd ed. Englewood Cliffs (NJ): Prentice-Hall; 1977.
- 16.วิระดา เสือมาก, ประภาเพ็ญ สุวรรณ.(2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่เทศบาลตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต. วารสารสาธารณสุขและสุขภาพศึกษา 2566; 3(2): 14-31.
- 17.ทศพร ชูศักดิ์, เมธิ์ สุทธิศิลป์, กฤติเดช มิ่งไม้.(2561). ความผูกพันในการเป็นอาสาสมัครของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 2561; 13(2): 244-256.
- 18.Herzberg F, et al.(1959). The Motivation to Work. New York : John and Son; 1959.
- 19.วัลลภา อุดเสน, น้ำเงิน จันทรมณี.(2568). ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดน่าน. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน. 2568; 11(1): 1-14.
20. วรางคณา บุตรศรี, อภิรดี เจริญกุล.(2562). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุข ในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน : กรณีศึกษา ตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารการแพทย์และสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 2562; 2(2): 101-114.